

الزامات مدیریتی ارتقای رقابت پذیری شهری

سید حامد رستگار

دانشجوی دکتری خط‌مشی‌گذاری دانشگاه تهران (پردیس فارابی) hamedrastegar@ut.ac.ir

چکیده:

مقاله پیش رو گفتاری است در باب رقابت‌پذیری شهری و لزوم تغییرات مدیریت شهری برای دستیابی به آن. مفهوم رقابت‌پذیری معمولاً در سطح بنگاه و یا صنعت استفاده می‌شد اما از انتهای قرن بیستم به بعد، توانست در حوزه مدیریت شهری نیز جایی برای خود پیدا کند. روند جهانی شدن هم سبب تسریع گستره این مفهوم و تکاپوی هر چه بیشتر مدیران شهری برای انطباق وظایف و تکالیف حکومت‌های محلی به منظور دستیابی به آن گردید. هدف این پژوهش بررسی روندهای منتهی به شکل‌گیری رقابت میان شهرها و الزامات افزایش رقابت‌پذیری شهری است. خواهیم دید که چگونه نظریات غالب در حوزه مدیریت شهری از یک سو، و فشارهای بیرونی ناشی از برتری نظام پست‌فوردیسم از سوی دیگر سبب ایجاد یک رویکرد جدید در مدیریت شهری شدند که رقابت را سرلوحه برنامه‌های خود قرار داده است.

واژگان کلیدی: رقابت‌پذیری شهری، مدیریت شهری، پست‌فوردیسم، نئولیبرالیسم

مقدمه:

امروزه رقابت‌پذیری شهری یکی از مسائل اصلی و کلیدی در حوزه حکومت‌های محلی و مدیریت شهری به شمار می‌رود. با گسترش فرایند جهانی شدن، تفویض اختیارات به دولت‌های محلی و افزایش قدرت و مسئولیت آنها در تصمیم‌گیری، تغییرات جمعیت‌شناختی و تحول در منابع انسانی و نیروی کار، چالش‌ها و فرصت‌های جدیدی فراروی شهرها قرار گرفته که از طریق بهبود مؤلفه‌های رقابت‌پذیری در سطح جهانی به کمک مدیریت شهری می‌توانند از این فرصت‌ها استفاده مطلوب کرده و بر چالش‌ها فائق آیند.

نقش شهرها به عنوان موتور محرکه رفاهی در کشورها متأثر از اندیشه پورتر است. آغاز بحث رقابت‌پذیری شهری به دهه ۸۰ میلادی برمی‌گردد. با ظهور و گسترش راست نو و شکست سیستم رفاهی کینز، مشخص شد که اگر حکومت‌های محلی وظیفه خود را به تدارک خدمات اجتماعی و بهبود بخش‌های دچار رکود معطوف کنند، هرگز نخواهند توانست پاسخگوی نیازهای شهروندان باشند. در عوض، بایستی به شکلی فعالانه تلاش کنند تا اقتصاد محلی را مدیریت نموده و رفاه را از طریق مداخلاتی که جنبه تسهیل‌کننده و تشویقی دارند، افزایش دهند. یک نگاه تاریخی نشان می‌دهد که سیاست‌های شهری با تحمیل محدودیتهایی بر توسعه یا هزینه‌هایی بر دوش بخش خصوصی، مانعی در برابر رشد و رونق اقتصادی بوده‌اند. یک سیاست محلی نادرست می‌تواند به کاهش توان رقابت میان کارفرمایان و ارائه‌دهندگان کالا و خدمات در آن شهر، نسبت با سایر شهرها منجر شود.